

Mölleryds böcker blir tillgängliga för alla

Text

Birgitta Hansson

Till påsk är vi framme vid utgivningen. Det blev en bok på 388 sidor

Byföreningen hade under flera år fått frågan om man inte borde engagera sig i en återutgivning av Möllesonen Anders W. Mölleryds bokserie Mölle-Kullen genom tiderna.

Böckerna kom ut under åren 1958–1995 i åtta delar. De är numera svåra att få tag på, och nya generationer Möllebor känner över huvud taget inte till denna kunskapskälla om förhållandena i vår bygd från slutet av 1600-talet och framåt.

Det fanns en risk att kunskapen om hans forskning om bygden skulle försvinna. Byföreningen bytte namn till Mölle By- och Kulturförening för tre år sedan. Vi tyckte att det nya namnet förpliktigade till att ta vara på denna kulturskatt. Det var dags att ta sig an frågan och se vad som kunde göras.

Jag tog upp frågan på ett möte 2015, och styrelsen beslöt att bilda en projektgrupp som fick i uppdrag att göra en förstudie. Uppgiften innebar att ta reda på hur vi skulle kunna gå tillväga och att få ett hum om kostnaderna för en återutgivning. Projektgruppen har bestått av mig, Lena Larsson, Christina Ståhl Hallengren, Christina Twengström och Christer Wallentin.

Vi tog tidigt kontakt med Anders W. Mölleryds söner – Bengt A. Mölleryd och Sten Mölleryd – och fick deras medgivande att gå vidare. Samarbetet har sedan utvecklats under arbetets gång och bröderna har bidragit med många värdefulla synpunkter och fotografier. En del av bilderna ser ni på sidan 42.

Vi sökte och fick ett bidrag från Stiernstedt Kockenhus kulturförening. Med de

pengarna som stöd kunde vi genomföra förstudien som började med att skanna alla sidor (över 1 200) i de åtta böckerna. Därefter valde vi ut ett kapitel som Christer Wallentin utformade och redigerade i ett format som, när vi alla var överens, bildade förebilden för vårt fortsatta arbete.

Förstudien visade att det skulle bli för dyrt att ge ut alla delarna igen. Men en bok med ett spännande urval ur böckerna som, tillsammans med information om författaren, skulle kunna omfatta 300–400 sidor bedömde vi som realistiskt. Dessutom skulle alla åtta delarna finnas tillgängliga på byföreningens hemsida för den som ville ta del av allt.

Med förstudien som grund sökte vi på nytt pengar från Stiernstedt Kockenhus kulturförening, Gyllenstiernska Krapperupsstiftelsen, Ollie och Elof Ericssons stiftelse för vetenskaplig forskning och Sparbanken Gripen. Vi fick positiva besked från alla fyra.

Därefter var det bara för oss i projektgruppen att sätta igång och läsa alla delarna. Först gällde det att komma överens om vad som skulle vara med. Många avsnitt var vi rörande överens om, medan andra fordrade mycket diskussion. Sedan följde att redigera, att välja bilder och att diskutera hur böckerna skulle tryckas, hur de skulle säljas, hur omslaget skulle se ut ... och många andra frågor.

Till påsk är vi framme vid utgivningen. Det blev en bok på 388 sidor med 24 blandade och fängslande avsnitt ur den

En ny bok plus alla de gamla böckerna på webben

Originalböckerna på Internet via www.molle.se

Bokserien består av åtta böcker. Vi har digitaliserat samtliga. Från den 16 april blir de tillgängliga på byföreningens hemsida. Det går att söka på alla ord som finns med i böckerna.

En ny bok som innehåller 24 avsnitt, hämtade ur del 1–7. Texten har redigerats och fått en ny grafisk form.

samlade produktionen. Boken kommer att släppas på påskdagen klockan 15 i Mölle. Anders W. Mölleryds söner kommer att vara med, vilket gläder oss extra mycket.

Projektet har varit spännande att arbeta med och vi hoppas att boken kommer att uppskattas av läsarna – även de som redan har några delar från tidigare utgivningar i bokhyllan.

På byföreningens hemsida finns alla delarna och med den nya tekniken är hela texten sökbar. Om du undrar över om en person, plats eller företeelse finns någonstans i de åtta delarna, är det bara att söka och du får upp alla sidor där just den förekommer.

Om den nya boken kan inspirera till nya kunskaper och insikter om Kulla-bygden eller till fördjupade studier av hela bokserien har vi nått vårt mål. ☑

Läs ett smakprov ur boken och bekanta dig med författaren och hans söner

• Mölle brand år 1890

Fem småpojkar lekte med tändstickor i ett uthus. Tillsägelser av pigan på gården fick dem inte att sluta. Plötsligt flammade elden upp i torr hö, och lågorna spred sig snabbt.

→ Sidan 36–39

• En intervju med Anders W. Mölleryd

Leif Persson intervjuade författaren 1993/94 för Möllekuriren. Hela den långa intervjun finns med i boken, ett fascinerande porträtt av en mångsidig person. Vi återger brottstycken ur Leifs intervju.

→ Sidan 40–41

• En titt i familjalbumet

En bild från 1931 visar Anders när han bodde ovanpå bageriet i Mölle. En annan togs tjugo år senare, och då har han fått barn.

→ Sidan 42

• Möte med Mölleryds söner

När de pratar om sin pappa säger de Anders eller farsan. Och de gör det med värme i rösten. De är säkra på att Anders hade gillat att hans böcker ges ut på nytt.

→ Sidan 43

Mölle brand år 1890

*Ett smakprov ur
den nya boken**

Måndagen den 11 augusti 1890 var het och torr. En ostlig ganska stark vind låg över Kullabygden denna dag. På Kullens fyr, där man för väderlekstjänsten gjorde väderobservationer, antecknade man klockan åtta på morgonen ostlig vind med styrkan fyra i Beauforts skala, det motsvarar sex till åtta sekundmeter. Barometern stod på 760. De senaste dagarna hade man avläst temperaturer på över 20 grader. J.M. Lundin, som var fyrmästare på Kullens fyr vid denna tid, underskrev väderrapporterna.

Mölle by bestod vid denna tid av två bondgårdar, Bengt Knafves och Petter Svenssons. Folket där var mest ute på fälten och arbetade eller hade ärenden åt olika håll. Petter Svenssons gård hade ägor på elva tunnland och låg ungefär där nu villa Wellbo ligger. Sonen Axel var på sjön, gårdsdrängen hade kört ett ärende till Arild. Fru Svensson var ute på åkern och flyttade korna – klockan var mellan elva och tolv på förmiddagen – då hon plötsligt fick se att det slog upp rök och eld från deras stallänga. Skräckslagen hörde hon det alarmerande ropet mellan människorna: »Elden är lös! Petter Svenssons gård brinner!«

Några ögonblick senare var det som ett jättebloss i form av en väldig röd flamma slog upp över gården.

Hanna Pettersson (1877–1955), som befann sig i sitt hem i Vattenmöllan, såg först röken och sedan liksom en stor röd fana över Mölle. Och den fladdrade ut mot sjön. Det var tydligen då som elden med explosionsartad kraft bröt sig genom stallängans torra halmtak. Hanna Petterssons

föräldrar hade besök av en man som skulle köpa gäss, men handeln blev häftigt avbruten. Man begav sig över fäladen iväg mot Mölle.

På några minuter var Petter Svenssons hela gård ett enda flammande eldhav. Höskörden och rågsörden var just bärgad. Den gav näring till elden och gick helt till spillo. Snabbt kastade sig elden över till Bengt Knafves, granngården. Det var den andra av de två gårdarna i Mölle by, och den låg där nu järnvägsallén går fram. Gården hade en areal av tolv tunnland; det var här i stuglängan ungdomarna träffades till dans. Loglängan brann ned och därefter fortsatte elden i vindriktningen till fiskarstugorna i själva Möllepåls. Efter en halvtimmars tid brann sex, sju hus.

Det blev en våldsamt uppståndelse. Krapperups gårdsspruta liksom Mölle brandspruta kom snabbt till platsen. Det fanns telefon vid denna tid och larm gick till alla tillgängliga brandkårer, däribland Höganäs. Här klämtade man i kyrktornet; signalen för att elden var lös. När sprutan i Ryd skulle dras ut, råkade smeden A. Svensson halka, varvid ena hjulet gick över hans fot och även skadade hans knä. I full galopp bar det av mot Mölle.

Flickan Anna Göransson (1885–1970), boende i sedermera telefonstationen i Nyhamn, såg röken på avstånd, hörde människornas uppskrärrade röster och hörde snart nog på avstånd ett buller – det var Höganäs hästförspända brandkår som i full karriär sprängde fram på landsvägen som strök förbi hennes hem. Med bävan såg den unga flickan den tunga vagnen dåna förbi. Hon tyckte sig uppfatta att den var förspänd med fyra hästar. Episoden efterlämnade ett starkt minne

Foto från webben

för hela livet. Människorna började springa mot den eldhärjade byn.

Telefonförbindelsen med Mölle bröts; larm hade dock först hunnit gå ut. Det kom tolv eller tretton brandsprutor till brandplatsen. Man bildade kedjor och langade fram vatten till sprutorna. Det beräknas att det fanns 500–600 badgäster i Mölle och de deltog med bravur i släckningsarbetet. Man tog vatten från sjön. Brunnar var sällsynna vid denna tid. Upphetsade pojkar sprang tillbaka med de tomma spannarna.

På Hotel Kullaberg hade man just avslutat frukosten och stod i begrepp att ta itu med disken och förberedelserna till middagen, ett par kvinnor hade just börjat skala potatis. Då kändes det brandrök i luften och därute över torget flög rök-pustar förbi och drev ned mot hamnen. Johanna Persson, Mölle, född 1868, hjälpte till i köket.

– Åh, det är inte så farligt, hörde hon värdinnan, fru Gustava Andersson, lugnande säga. Det kommer inte hit.

Men ögonblicket efter blev de varse allvaret. Röken tätade, människor började springa upp för torget och det började klämta i brandklockan. Gustava rusade upp genom hotellet, jagade genom gästrummen för att se efter ifall det fanns några gäster inne, fortsatte upp på vinden, där hon hade linneförrådet, och började kasta ut det genom fönstret. Det gällde att rädda vad som räddas kunde. Några timmar senare återstod bara några svärtade murar eller husgrunder av vad som varit hennes och hennes mans, Axel Anderssons, hem. De hade haft fullt hus med gäster; dessa fick nu flytta till andra hotell eller stugor.

På samma tomt som Hotel Kullaberg låg ett annex i vilket bagare Olof Carlström drev sin rörelse. Här hade bakningen varit i full gång när ropet »elden är lös« gick. Hals över huvud måste bagarmästaren och hans anställda utrymma bageriet för att rädda sig själva. En full ugn med sursött måste han lämna åt sitt öde. Bröden blev säkert vad man på bagarspråk kallar »gröna«, det vill

* Layouten är något annorlunda jämfört med i boken.

säga vidbrända. Alla redskap, redan bakat bröd, mjöllager m.m. gick all världens väg.

...

Det hände en mängd saker inom den stora brandens ram. Elden tog allt i ett brett stråk. Detta gick rakt ned till hamnen. Där nu Snabbköpet ligger, låg Danske Svensens (Carl Svensens) affär. Den ödelades helt. I sina lagerlokaler hade han en mängd tjära, fotogen och färger som gav elden extra näring. Tjock rök bildades. Där var också ett förråd av rökta skinkor. När de förintades av elden spred de en frän lukt som stack i näsan.

Ett par hus just i kanten av eldstråket klarade sig tack vare modigt och djärvt ingripande. Åt norr låg hamnmästare Anders Elfversons på Möllepåls nr 19, sedermera bageri. Det stod under tillbyggnad vid västra gaveln. Redan kokade färgen på dess väggar, men genom att kasta ett segel över det och sedan begjuta detta med vatten klarade sig huset.

Räddat blev också fru Johanna Corfitzons värdshus som låg i södra kanten av torget. En grupp möllebor – Lars Petter Andersson, Hugo Moberg, Nils Johnsson och Janne Andersson – gjorde ett utomordentligt arbete och räddade genom det inte bara Corfitzons hus och längor, utan kanske även södra delen av fiskeläget, där det var ett myller och gytter av fiskarstugor.

Även kapten Lars Petter Norrmans stenhus, som låg tätt intill Hotel Kullaberg, räddades genom rådigt ingripande trots att elden hade fått fatt i det.

Sillfisket höll just på att börja, men hade inte riktigt kommit igång. Ännu hängde massor av sillnärddingar – liksom andra redskap – på loftet. Det gällde att få ut dem, de representerade realkapitalet och möjligheten att överleva. Man skar ned dem och slängde i panik ut dem genom fönster och brandluckor i en enda röra; nät och krokarna om varandra. Det berättas att man tålmodigt fick hålla på i veckor att frigöra och reda upp alla krokarna som fastnat i nätmaskorna.

Några sillfiskebåtar var ute på havet. Från dem såg man elden och nu gällde det att fort komma

i hamn. Den ostliga vinden låg emot, kryssandet tog för lite, långårorna måste fram. Männen rodde för livet.

Elden ville inte nöja sig med vad som fanns på land utan tycktes även vilja kasta sig över hamnen och vad där fanns. Det brann i förtöjningspollarna, och för att rädda de hemmavarande fiskebåtarna måste man förhala dem ut på redan eller till den yttre broarmen.

Åtskilliga möllebor var ute till sjöss och fick först långt efteråt veta om branden. Sålunda befann sig Nils F. Brandt på resor i Söderhavet vid denna tid; först vid återkomsten till Europa fick han vetskap om branden. Och det var med stor oro han avvaktade närmare underrättelser om sitt hems öde. Det hade klarat sig. Ett annat exempel: Lars Petter Norrman läste om branden i en engelsk tidning, när han låg i en indisk hamn med briggen Vera.

Kustvakt Björn Pettersson var på tillfälligt besök i Höganäs. Han hörde klämtningarna från kyrkan där, fick reda på att Mölle brann och beslöt att ögonblickligen ge sig iväg hemåt. Han gjorde förtvivlade ansträngningar att få tag i en hästskjuts, förgäves, allt var upptaget. Han tog då chansen och sprang hela vägen. När han nådde fram var en brandsvärtad husgrund det enda som återstod av hans hem. Man hade gjort behjärtade försök att rädda hans tillhörigheter. Sålunda hade man fått ut och räddat den lösa delen av en utdragssoffa, men glömt eller inte hunnit med den fasta delen. Och det var inte mycket att sova i.

...

Inga större djur innebrändes vid denna storbrand. De var ute på bete. Det var dock nära att ett par hästar innebränts, men man lyckades få ut dem och bort från eldhärden. Ingen bybo kom heller till allvarigare kroppslig skada, dock medförde släckningsarbetet några mindre farliga blesyrer för ett par av de mest aktiva.

Fru Svensson, husmor i gården där branden började, hade just avslutat en väl utarbetad väv. Mönstret till densamma hade hon några dagar innan lånat till en bekant, som hade ritat av det. En dag innan branden hade Fru Svensson fått till-

baka originalmönstret. Detta liksom väven förintades av elden, men kopian fanns kvar.

Det berättas om förvecklingar av annat, lyckligare slag. En av kapten Gustaf Elfversons döttrar, Hildur, hade flytt undan eldhavet ut på fäladen söder om Mölle, varifrån hon med fasa betraktade skådespelet. Här mötte hon eller stötte på Nils Petter Larsson från Nyhamn som sprang mot Mölle. De två blev här närmare bekanta, en bekantskap som så småningom resulterade i äktenskap och bosättning i Stockholm med en mycket framgångsrik familj.

Alla som kände sig hotade, och det var snart sagt alla som bodde i själva Möllepåls, började bära ut sina lösören. En stor del av det utburna hamnade nere i Tångnean* vid Strajd, och där samlades en väldig röra av möbler, sängkläder, husgeråd och redskap.

* Viken strax norr om hamnen. Strajd är bäcken strax intill, numera kulverterad.

Först fram emot 18-tiden var elden nedkämpad. Havet stod i vägen, det fanns inte fler hus i vindriktningen. Under dagens lopp hade barometern fallit några streck, det hade mulnat, vinden hade vridit sig mot sydost och avtagit något, och vid 14-tiden hade det börjat regna – allt enligt väderobservationerna från Kullens fyr. Regnet underlättade eftersläckningen.

Anblicken av brandfältet gjorde på kvällen ett kusligt intryck, ett beklämmande intryck, man kunde bli mörkrädd för mindre. Över det hela låg den fräna brandlukten ...

Det här är början på kapitlet om branden. Mölleryd berättar sedan om de fem pojkar från Mölle, alla åtta-tio år gamla, som hade orsakat branden när de lekte med tändstickor. Han beskriver också hur beundransvärt fort Mölleborna byggde upp det som hade raserats.

Bagare, sjöman, rådhusvaktmästare och globetrotter

Men framför allt skribent

I början av 1990-talet skulle Mölleryd ge ut den åttonde delen i sin serie om Mölle–Kullen, och det skulle ske i byföreningens regi. Leif Persson var Möllekurirens redaktör, och han passade på att göra en lång intervju med författaren. Här återger vi valda delar ur den.

Av Leif Persson

– Jag hade en jämnårig bekant som skröt med att han inte haft ett enda avlönat arbete. Han var helt enkelt egen företagare, liksom jag som är skrivare. Jag å min sida vill skryta med att jag haft åtminstone tre avlönade, rejäla, avtalsmässiga jobb.

– Först här hos min far, i Bror Karlssons bageri, sedan till sjöss på däck på 1930-talet, och från femtioårsåldern fram till pensionen tjänst på det stora Rådhuset i Stockholm, på gräsrotsnivå. Bror Karlsson var en fordrande mästare. Jag började hos honom vid tolv års ålder och stod kvar i sju år. Jag ville ut i världen, Mölle var för litet.

– Min lön höjdes allt eftersom jag lärde mig nya saker, som att riva, baka av, slå upp wienerbröd och franska, att elda, att skälla till kavring, att klyva bränne, att baka småbröd, att bära 100-kilos mjölsäckar med mera. Jag blev helt enkelt bagargesäll, förste man efter bagarmästaren. Man kan säga att Bror Karlsson höjde min lön varje gång jag ryckte i kedjorna.

– Jag hade så mycket pengar att jag inte kunde göra av med dem, en unik situation för en tonåring. **Men då jag var nitton fick det vara nog.** I mitten på 1930-talet mönstrade jag ut på sjön som jungman.

– Min tredje lönätjänst är något av ödets ironi. I hela mitt vakna liv har jag varit intresserad av rättegångar, processer, rättsväsen, samhällets metoder att be-

kämpa brott. När jag skulle fylla femtio blev jag mer eller mindre insparkad i Stockholms stora väldiga Rådhus med tjänst som kvällsvakt. /.../ En värld för sig, lika stor som Mölle. Jag gick i tjänst klockan 15 och skulle lämna av till nattvakten klockan 21. Den fina arbetstiden innebar att jag på förmiddagen kunde syssla med mitt skrivande.

– På eftermiddagarna när sessioner pågick skulle jag visa allmänheten till rätta. Och det var nästan så att jag fick hålla uppskrämda kvinnliga vittnen i handen när jag visade in dem där de skulle vittna. /.../

– Tjänsten i Rådhuset hade en säregen lyftning. Jag fick tillfälle att småprata med försvarsadvokater, nämndemän, dömande rådmän, åklagare, ja även lagbrytare.

– Som fjärde punkt i mitt liv kämpade jag som frilansjournalist. Jag lyckades överleva, fostrade två pojkar och har faktiskt fem barnbarn. Jag var gift med Daisy, yngsta dottern till Emanuel Andersson, som gav sitt liv vid isflakskatastrofen i mars 1942.

– **Skrivandet har legat som en ständigt vårflod över mig.** Men innan jag kom så långt hade jag att beta av mina vandringsår.

– Den starkaste upplevelsen under den perioden var när jag cyklade till Paris hösten och vintern 1933, samma år som Hitler fick makten. Jag och en annan

tokstolle startade den 15 oktober och nådde Paris den 11 november efter en hård men ytterst lärorik färd.

– För att göra det lite svårare hade jag cyklat upp till Haparanda och startat därifrån. Europa låg då i botten på sin 30-talskris och det var chockartade saker som vi fick uppleva. /.../

– Vi hade gott väderkorn och det dröjde inte länge förrän vi hade letat reda på en emigrant asyl för judar som hade kastats ut ur Tyskland.

– I mogen ålder, med bättre ekonomi, har livet gett mig helt nya upplevelser. Jag har roat mig med att köpa aktier, inte för att spekulera utan för att se hur storgubbarna sköter landets näringsliv. /.../

– Men den starkaste och mest mänskliga upplevelsen man kan ha är att följa sin unga fru till BB när hon ska föda barn. Två gånger har jag varit med om det. Man sitter där i nattens tystnad och ensamhet. Väntan är nästan outhärdlig. Äntligen kommer sköterskan. Med andan i halsen frågar man: Pojke eller flicka? Sedan: Vad väger han? Och därpå en hisnande fråga: Är han välskapad? Vad man känner då sköterskan säger – ja, han är så fin så – går inte att skildra med ord.

– Riktigt nöjd blir man aldrig. Jag hade min första artikel om Mölle i Helsingborgs Dagblad den 18 juli 1941, om Ruffen. Sen dess har jag haft 200 artiklar och reportage om Kullabygden i HD. I Höganäs Tidning eller NST har jag haft 165 och i övriga tidningar 180 artiklar om just Kullabygden. Det gäller bara honorerade, de enda som räknas. Som frilans har jag medarbetat i 150 olika tidningar.

– Det är roligt att forska, i synnerhet när det gäller en sådan intressant plats som Mölle–Kullen. Och det är några ämnen som jag har plockat fram ur det förflut-

Långa skrivkvällar Anders i lägenheten på Metargatan på Söder i Stockholm.

na. Jag har samlat upp alla sagor, sägner och myter som jag har hört berättas. Jag har fått fram när Ören utanför hamnen byggdes och vilka dopnamn som användes i Mölle från 1600-talet fram till 1900.

– Jag har tagit reda på hur bärgarlagen var organiserade och arbetade, undersökt hur pesten slog i Kullen 1711 och rekonstruerat utomhuslekarna som vi lekte i Mölle på 1920-talet. Utvandringen från Kullabygden till Amerika intresserade mig också, och jag har hittat uppgifter om när Karl XII:s skansar byggdes. Alla turerna omkring bygget av järnvägen från Höganäs till Mölle krävde en hel del forskning.

– Av en händelse fick jag tillgång till rättegångsprotokollen från den sista häxprocessen i Brunnby, och det räknar jag som en god merit.

– Så har jag med penna och kamera följt båtbyggare Gunnar Svenssons skapande arbete, hur han ur en hög plank på gården fick fram farkoster som red sjöarna, var styva som man säger. Ävenså har jag försökt att skildra hur bagarmästare Bror Karlsson av en vagnslast mjöl lekte fram härliga bröd och läckra kakor. Jag skulle vilja kalla hans skånska kavringar kulturhistoriska.

– Men det är inte bara historiska saker som jag har arbetat med. Vid några tillfällen har jag lekt reporter och refererat municipalsamlingar i Mölle och Arild. Prenumeranterna fick möjlighet att läsa besluten på morgonen, bara några timmar senare.

– Livsmedelsarbetarnas tidning heter Mål och Medel. Dess redaktör, Erik Sander, bad mig att göra en serie reportage om moderna arbetsplatser. Det blev rykande färskt reportage från industribageriet, tillverk-

ning av öl, jäst, glass, choklad, charkuterier, behandling av mjölk, vin, slaktdjur, tobak. Där ingick en skildring av Scans slakteri i Ängelholm som jag tycker blev riktigt bra.

– I Aftonbladet, under ledning av den ryktbare P.G. Pettersson, gjorde jag på 1940-talet en serie kallad Stockholmsvardag med familjen Johansson på Söder som en levande förebild. Serien utvidgades till Svensk vardag, och den fick då inslag från Kullabygden. Jag intervjuade bagarmästare Bror Karlsson i Mölle och berättade om kolhuggarens arbete i Höganäs stenkolsgruva.

– **Allt man gör som skrivare och forskare har en inre mening och en avsikt.** I mån av förmåga vill jag väcka intresse för vår hembygd, vill söka väcka kärlek till den, peka på saker som vi är lyckligt ensamma om, lära dagens människor förstå de gamles hårda liv, hur de byggde vårt samhälle, berätta om deras sätt att leva, om deras redskap, talesätt, trosföreställningar, hur de med tro på framtiden födde och fostrade barn som skulle överta det.

– Och jag kan med varmt hjärta intyga att vårt samhälle har hjälpt mig i min självpåtagna strävan. Jag har fått stipendier och meritpengar från Mölle

municipalsamhälle, från Brunnby kommun, från Höganäs stad, från Svenska författarklubben, från Stockholm stad, och flera gånger från Sveriges författarfond. Mölle byförening har gett mig ett diplom som pryder min vägg.

– **Men mitt arbete har inte avstannat, det pågår ständigt.** /.../ Jag samlar material till ett verk som jag kallar för Var finns Kullabygden beskriven? Så fort jag hittar något om saken i en bok eller en tidning, eller annorstädes, antecknar jag det och samlar det i en pärm. Det har blivit mer än tusen uppgifter. Tanken är att om det blir utgivet skulle det vara till hjälp i skolor, på redaktioner, i administrationen. Ja, för människor som är intresserade av vår bygd i största allmänhet.

– Att försöka fostra sina söner är också ett spännande äventyr. Vi gav dem veckopeng, ett grundbelopp av tio öre för varje år de fyllt och ovanpå detta fick de flitpengar. Femtio öre för varje godkänt på betyg eller skrivning och så tio öre för varje streck däröver. Men de höll på att ruinera sin fattige far genom att de kom hem med så goda betyg.

– Så tog jag dem med på resor ut i Europa. Den store fick följa med till Köpenhamn, Hamburg, London, Rom och Italienska rivieran. Vi var bland annat i katakomberna. De fick följa med ut en i taget. Hela familjen reste vi till Paris och Leningrad. I Leningrad gick vi igenom Vinterpalatset med dess oerhörda konstskatter. Den lille fick gå ombord på kryssaren Aurora. Och se, båda mina pojkar fick som vuxna arbeten där det gällde att resa.

ANDERS W. MÖLLERYD 1911–2006

Född i Mölle den 27 juni 1911 av bagarmästare Bror Karlsson och Anna Göransson. Realexamen. Upptecknare för Nordiska museets etnologiska undersökning. Skriftställare, Stockholm.

Ur Svenskt författarlexikon 1956–60

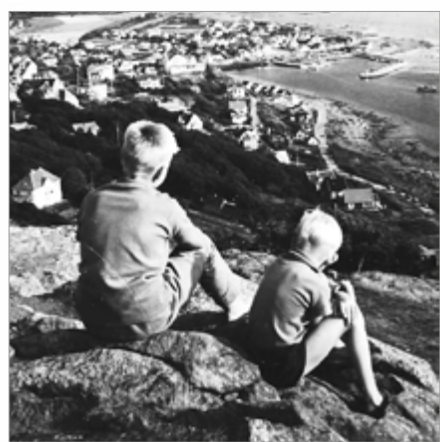
En titt i familjealbumet

Familjen samlad. Sven-Gunnar, Alfhild, Anna, Oskar, Maria, Bror och Anders. Augusti 1940

Anders med Sten i knät. Bengt och farmor Anna bredvid. Mölle 1950

Bengt och Sten tittar ut över Mölle 1959

På MS Lappland vintern 1936. Anders längst till höger

Anders 1931 på trappan till sitt rum ovanpå bageriet

7 Saarbrücken 1935

Alfhild och Anders vid brödbilen 1938

Möte med Mölleryds söner

Text och foto Christer Wallentin

Stockholmsvädret var skapligt för att vara i december. Temperaturen låg runt noll och luften kändes klar. På förmiddagen hade jag kommit med flyget till Bromma, och jag var på väg för att möta Mölleryds söner.

Vi skulle ses på KB, alltså Kungliga biblioteket i Humlegården. Det var deras förslag. »Eftersom Anders ofta satt där och jobbade.«

Bengt är den äldste av bröderna. Han ska snart fylla 70. I samma veva kommer han att lägga fram en doktorsavhandling på KTH som handlar om forskning och utvecklingsarbete, något som han har sysslat med en stor del av sitt yrkesliv.

Att Sten är lillebror kan jag inte märka. Båda är långa, kraftiga karlar som verkar trivas i varandras sällskap. Men Sten valde en annan yrkesbana. Han gick till sjöss, blev sjökaptan och så småningom lots i Stockholms södra skärgård.

Brödernas yrken har beröringspunkter med faderns. Under åren 1934–1936 var Anders sjöman, och liksom Bengt ägnade han mycket av sin tid åt att forska.

Den som läser något av Anders W. Mölleryd och sedan får veta att han var son till Anna och Bror Karlsson, bagarparet i Mölle, undrar kanske hur det ligger till med namnet.

– När Anders hade bott i Stockholm några år tyckte han att Karlsson var ett alltför vanligt namn, säger Sten. Vid något tillfälle sa han till Gunnar Lundh att det var praktiskt taget omöjligt att hitta rätt bland de tusen och en Karlsönerna i telefonkatalogen.

– Gunnar Lundh, som tidvis kunde

Sten Mölleryd och Bengt A. Mölleryd vid ett samtal på Kungliga biblioteket i Stockholm i början av december förra året.

vara rätt så kvick, replikerade: Om tusen år kanske Möllerydarna tar namnet Karlsson, för att man lättare ska hitta dom. Det har kanske hunnit bli tusenden av dom.

Bengt och Sten växte upp i Stockholm och har bott kvar där. De har många goda minnen från Mölle och återvänder till Kullabygden nästan varje år.

– Så länge farmor levde tog vi natt-tåget ner när det blev sommarlov, säger Bengt. Efter 1970 fortsatte vi att vara i Mölle några år till, och då bodde vi hos Oskar, Anders bror.

Hur var Anders som far? Hade han tid med sina barn för allt skrivande som han hade på gång?

– Ja, absolut, svarar bröderna med en mun. Arbetet som vaktmästare i Rådhuset började ju inte förrän ganska sent på eftermiddagen, så farsan var ofta hemma när vi kom från skolan, säger Sten.

– Anders hade en vänlig hand, säger Bengt. Han lyssnade på oss och uppmuntrade oss i skolan. Han var en duktig matlagare och en fena på att baka. Men han gjorde inget väsen av det.

– Daisy, vår mamma, arbetade bland annat som tandsköterska och läkarsekretärer, säger Sten. En tag var hon expedit på Åhléns. Både hon och Anders tyckte om att resa och hitta på saker, men de

såg alltid till att hemmet var en fast punkt för oss när vi växte upp.

Vilken inställning hade Anders till pengar och ägodelar? frågar jag.

– Den enda fasta inkomst som han hade var från Rådhuset, och lönen var inte så stor, säger Bengt. Men han fick honorar för alla artiklar som han skrev. Böckerna om Mölle–Kullen gav ibland en del, och så hände det att han fick författarstipendier. Emellanåt rann det till i kassan, ibland sinade det. Men vi klarade oss.

– Vi har förstått efteråt att ekonomin kunde vara knackig tidvis, och att det var viktigt för Anders att vara sparsam, säger Bengt. Men på äldre dar fick han pengar över och delade med sig mycket.

– Ägodelar var inte det viktigaste för Anders, säger Sten. Han ville färdas genom livet med ett lätt bagage. Det var kanske något som han lärde sig som ung när han tog sig runt Europa på cykel.

Bengt och Sten har på alla vis bistått byföreningen i arbetet med att återutge Mölle–Kullen genom tiderna. Vad tror de att Anders skulle ha tyckt om ett sådant projekt?

– Han hade varit överlycklig! säger båda, utan minsta tvekan. ☑